

FL Niko Hänninen¹: Metsätöiden rationalisointi ja suuri muutto Ruotsiin – syy ja seuraus? Näkökohtia metsätöiden muutokseen toisen maailmansodan jälkeen ja sen yhtymäkohtia Ruotsiin suuntautuneeseen siirtolaisuuteen 1960- ja 1970-luvuilla

Vielä vuonna 1940 lähes puolet Suomen väestöstä sai elantonsa maataloudesta ja metsätoista. Kolme vuosikymmentä myöhemmin vastaava luku oli huomattavasti pienempi, noin 20 prosentin luokkaa. Näiden kolmen vuosikymmenen kuluessa oli sodittu sodat, jälleenrakennettu maa ja kuljettu kohti jälkiteollista yhteiskuntaa. Metsätyöt, toinen maaseutuväestön tukijalka, oli näiden vuosikymmenien kuluessa muuttunut suuresti. Sesonkityöstä oli tullut oikea ammatti, mutta huomattavasti pienemmälle väkimäärälle. Muuttuvat ajat ravistelivat myös maataloutta, mutta toisin kuin metsätöiden kohdalla, nämä muutokset tulivat nopeammin ja voimakkaammin. Maatalouden toimintaedellytykset muuttuivat viime kädessä lähinnä poliittisten päätösten seurauksena, kun taas metsätöiden kehitykseen olivat vaikuttaneet teollisuuden tavoitteet.

Tarkastelen tutkimuksessani toisen maailmansodan jälkeistä metsätöiden murrosta, joka johti siihen, että metsätöihin tukeutuvan väestön elinolosuhteet heikkenivät maaseudulla. Metsätöiden väheneminen on mainittu yhdeksi keskeiseksi tekijäksi, joka ajoi maaseutuväestöä siirtolaisiksi Ruotsiin, mutta tätä aihetta ei ole kuitenkaan tarkemmin tutkittu. Sodan jälkeen jatkettu asutustoiminta oli metsäyhtiöiden edunmukaista, sillä näin haluttiin varmistaa metsätyövoiman saanti jatkossakin. Vuosikymmeninä lähes muuttumattomana jatkuneita metsätöitä oli kuitenkin tehostettava, samalla kun yhtiöt tarvitsivat yhä enemmän raaka-ainetta tehtaalleen. Tarve kustannussäästöihin ajoi tehostamistoimenpiteisiin. Pienin askelin liikkeelle lähtenyt metsätyön rationalisointi kiihtyi nopeasti ja saavutti myös kaukaisimmat metsäkolkat moottorisahojen ja traktorien voimalla. Samalla kun tuottavuus metsätöissä parantui, voitiin töitä tarjota kuitenkin entistä vähemmälle väelle. Metsäteollisuuden rationalisoinnissa oli tapahtunut keskeiset muutokset ti 1960- ja 1970-lukujen vaihteeseen mennessä, mihin ajoittuvat myös suurimmat muuttovuodet. Muutto Ruotsiin oli tällöin erityisen vilkasta nimenomaan Pohjois-Suomesta ja Itä-Suomesta, missä metsätoilla oli ollut erityisen tärkeä merkitys alueen väestölle. Mutta miten tähän tilanteeseen oli loppujen lopuksi päädytty, ja mikä merkitys metsätöiden rationalisoinnilla oli Ruotsiin muuttoon? Muun muassa näitä keskeisiä kysymyksiä tutkin paperissani.

---

¹ FL Niko Hänninen, NorTech Oulu, Oulun yliopisto. PL 7300, 90014 Oulun yliopisto. Sähköposti: niko.hanninen@oulu.fi,